

TÁRSADALMI, MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati HETI SZAKLAP.

SZERKESZTI:

LITSCHAUER LAJOS

kir. főmérnök, a selmeczbányai m. kir. bányaiskola
ügyvezető szaktanára.

Megjelenik: Minden vasárnap.

Előfizetési ára: Havonként egy korona.

Selmeczbánya, 1908. márczius 26.

A „Jó Szerencsét“ ma lezárt huszonhatodik számával az első évfolyam első kötetét lezártuk s lezártuk vele talán a kezdet nehézségeivel való küzdelmet is!

Jövő számunkban új alakban, új kiállításban, véglegesen megállapodott rendszerrel, sok oldalú tartalommal köszöntjük hű olvasó közönségünket s hiszszük, hogy azon kötelék, mely olvasó közönségünket hozzánk, minket olvasó közönségünkhöz fűzött, ezentúl még szorossabb lesz, mint eddig volt.

Az első huszonhat hét megtanított rá, hogy mit kíván, mit óhajt olvasó közönségünk; ezen kívánságokat, ezen óhajokat anyagi erőnk határai között teljesíteni és megvalósítani fogjuk.

Nekünk is volna azonban óhajunk. Óhajtanók, hogy lapunk előfizetés-árát lejjebb szállithassuk!

Ebben kérjük szíves támogatásukat! Ha eddigi előfizetőink mindenike, csak egy új állandó, éves előfizetést szerez, a mi kívánságunk, a mi óhajunk is teljesedik.

Kérjük a pártolást!

Tudomány-Gyakorlat.

Mentőkészülékek a bányászatban.

(Részben a Zft. d. Verb. d. Bergbaubetriebsleiter 1908. évi 1. s. köv. számaiból.)

(Folytatás a 439. oldalhoz.)

Természetes dolog, hogy a lélegező-zsák a készüléknek, védő tokjából való kivétele alkalmával jóformán üres, a miért kell, hogy abba, bizonyos, a tüdő egyszeri lélegzés váltásának megfelelő levegőmennyiséget juttassunk, a mely levegő-töltés azután, a használás egész időtartama alatt egy és ugyanaz marad. Eleinte a zsákot kétszeri vagy háromszori befúvás útját töltötték meg. Tekintve azonban, hogy a belefúvás útján való előtöltést a veszedelmes pillanat izgalmában könnyen el lehet felejtteni, a szerkesztők legujabban oly segítő berendezést vettek alkalmazásba, a mely a védő tokból kiemelt készülék lélegező zsákjának önműködő levegő-szivását és részben való fellívódását önműködő és teljesen megbízható módon végezi. Ezt valamely rúgós keretnek a lélegező zsákba való behelyezése által érték el. A rúgós keret a készüléknek a védő bádogszelenczéből való kiemelése pillanatában a zsákot szétfeszíti úgy, hogy a megkívánt levegőmennyiség ily módon abba, minden külső segítség nélkül, önmagától betódulhat.

A készülék üzembe helyezése közben a következő sorrendet kell követni: 1. a készüléket kivesszük védő tokjából; 2. az ólomlemezket átdöfjük az által, hogy a két keretrészt némi erőfeszítéssel összeszorítjuk; 3. a lélegező zsáknak előtöltése az által, hogy a csutorába kétszer háromszor belefúvunk (a mi azonban elmaradhat, ha a lélegező-zsákban rúgóbetétek vannak); 4. a csutorának szájbavétele és az orrcsiptetőnek feltevése, a lélegezésnek egyidejűleg való megkezdésével. Az önmentő készüléknek a védődobozzal együtt mért súlya 1.5 kg. és védődoboz nélkül való súlya kereken 1 kg. Ára a készüléknek 40 K. Tisztítása és újból készenlétbe helyezése egyszerű és könnyű dolog. A talpcsavarnak beillesztése által a rögzítő-szerkezet megnyílik és a két elszigetelő köpenydobozt, kereteikkel együtt szét lehet húzni. Az elhasznált patron kivesszük, a szűrőkoronákat drótkefével letisztogatjuk, a porkamarát kifújuk és új patron helyezünk be a készülékbe, mi mellett csak arra kell ügyelni, hogy a patron helyes állásban, vagyis úgy kerüljön a készülékbe, hogy a szűrő a csutora oldalára jusson. A két keretet erre ismét anynyira összetoljuk, hogy a szűrőkoronák a patronok ólomlemezeit már ériék, de még ne sértsék. Ezen állás az elszigetelő köpönyegen különben meg is van jelölve. Miután a talpcsavart eltávolítottuk, a készülék újból használatra kész állapotban van és védő tokjában elhelyezhető.

Munkakészülék. Azon rendkívül kedvező eredmények, a melyeket a »Pneumatogen«-rendszerü »Önmentő-készülék«-kel elérni sikerült, arra indították a szerkesztőket, hogy ugyanazon elv szerint nagyobb, oly mentőkészüléket konstruáljanak, a mely nemcsak menekülésre, de mentésre is alkalmas legyen. A teljesen felszerelt munkakészülék két munkapatronból egy a visszavonulást biztosító mentő patronból, egy okszigén-fejlesztő készülékből és a lélegező-zsákból áll, mely utóbbihoz még különböző vezető tömlők tartoznak. A regeneráló készülék, a munkás mellén a szájtól csekély távolságban van elhelyezve, míg a lélegező zsák a mentő-munkás hátára kerül. A nagy vagyis a munkakészülékhez három kálium-nátrium-szuperoksizid-patron tartozik, a melyek közül a két külső a munka közben való lélegzetvételt szolgálja, a harmadik, vagyis a középső pedig a visszavonulás alatt való biztos lélegezés lehetőségét biztosítja. A vivő szerkezet csövekből van képezve, melyeknek összefogására kengyel szolgál, mely alumínium lemezből van készítve. Utóbbi különben még a két részből álló elszigetelő köpönyeget is körülfogja. A keresztben menő csövek mindegyike három-három szűrőkoronával van felszerelve. A felső csőhöz még két csőtoldal tartozik, a melyekhez azon két lélegező tömlő csatlakozik, a melyek a nyálkafogóval felszerelt szopókához vagy szájcutorához tartoznak. A felső cső belsejében csöves tolóka fekszik, melyet kerékkel forgatni, előre és hátra tolni lehet. Ha a kerék szára a felső keresztben menő csőbe egészen bele van tolván, a szájból és a két lélegező tömlőből jövő levegő, csak a kívül fekvő két munkapatronon át vonulhat az alsó keresztben menő csőbe a honnan a harmadik, alsó tömlőn át a lélegező-zsákba jut. A középső vagyis a mentőpatron e közben a gáz áramlás köréből ki van kapcsolva. Ha a kerék szárát kifelé húzzuk, a két külső, vagyis a két munkapatron van a gáz áramlás köréből kikapcsolva és a levegőnek a regenerálása, csakis a középső, vagyis csak a munkapatronban történhet meg. A patronokat a munkakészülékbe éppen úgy helyezük be, mint az, az önmentő készüléknél szokásos, azaz úgy, hogy a szűrőkoronák ugyan a patronok tölcserőltadataiba már beérnek, a védő ólom-lemezeket azonban még nem sérthetik meg. Miután a készülék elszigetelő köpönyegének elülső és átluggatott felét felraktuk, a kengyelt pedig lezártuk, a két keresztben menő cső helyzetét a kengyel alsó csavarjának beállítása után biztosítjuk. A készülék ily állapotban a használatra készen áll és helyes, ha az üzem összes munkakészülékeit ilyszerü készenlétben tartjuk. Ha a készüléknek használatba vételére kerül rá a sor, mindelőtt a kengyel alsó csavarját meghúzni és ez által a keresztben menő csöveket egymáshoz anynyira közelíteni kell, hogy az ólomlemezek sorjában egymásután átszakadjanak és a patronok összes toldatai a keresztbenmenő csövek korrespondáló toldatainak gummi-ütközőihez szorosan odanyomódva, levegőt át

nem bocsátó módon elzárassanak. Ez által a szájsutóra és a lélegező zsák között való, a megnyitott patronokon átvezető összekötés tökéletes és olyszerű, hogy a lélegező szervek és a külső levegő között, minden közlekedés teljesen megszűnt. Az egész regenerációs szerkezet-rendszert szalaggal a nyak köré akasztani, a kengyel alsó végén pedig övvel lekötni lehet. A lélegező-zsák kabátszerű alakot kapott, a melynél az elülső-rész hálós-szövetből készült és a hátulso rész munkaközben alkalmatlankodó merevsége elmaradt. A lélegező-zsák erős gummiszövetből van varrva. Erre a lélegező-zsáknak mintegy 10 l. oxzigen-nel való előtöltésére kerül a sor, a mi a szopóka közvetítésével történik. Ezt az előtöltést legkényelmesebb módon, komprimált oxzigen-nel használásával lehet elvégezni. Arra az esetre, ha komprimált oxzigen nem áll rendelkezésre — a mi bányatelepeken minden bizonynal a rendes eset — a készülékhez »Rapid-oxzigen-fejlesztőt« csomagol a szállító Neupert utóda cég, a melynek szerkezetét rövidke kis leírásból, rajz nélkül is, könnyen meg lehet érteni. Valamely bádoghenger, tölcseralaku választófalak által képezett középső szakaszában víz van. A tölcsernek nyaknyílásait, ólomlemez-kék zárják el. Az ólomlemez-eknek átdőfése a szűrőkoronák illetve az ezekkel kapcsolt karnak a leszoritása által történik. A bádoghenger fenéklapján, belül, kalium-natrium-szuperokszid tabletta fekszik, a mely a víztől és a levegőtől teljesen el van zárva. A karnak leszoritása, illetőleg az ez által átdőfött alsó ólomlemez-nek eltávolításával szabaddá tett nyíláson át a víz, a tablettára folyik, melyből kb. 1 perc alatt, mintegy 10 l. oxzigen fejlődik. A fejlődő oxzigen, a tölcsernyílásokon át, a bádoghenger felső szakaszában elhelyezett aszbeszt-szűrőn keresztül juthat csak ki a »Rapid« fejlesztőből, a töltő-tömlőhöz, mi közben az esetleg magával ragadott marólúg-cseppeket lerakja. A töltő-tömlő, a kevés vizgőzzel kevert oxzigen-nel lehűtése céljából fémdarabkákkal van megtöltve. A Rapid-oxzigen-fejlesztőnek, a készülékkel való összekötésbe hozása, a lapos tölcseralaku töltőszájnak, a csutorához való odaszoritása utján történik. A lélegező-zsák oxzigen-nel való előtöltésének bevezetésével, a csutorát azonnal szájba, illetve gummis részét ajak és fogak közé kell venni, az orrcsüptetőt pedig fel kell rakni. A mesterséges lélegezés folyamata ezzel immár megindul oly módon, hogy a mentő-munkát azonnal meg lehet kezdeni. A készülék használása mellett a megfeszített mentőmunka időtartama egy óra; ezen idő azonban a munka teljesítésének nehezebb- vagy könnyebb volta szerint változó és annál hosszabb tartamu, minél csekélyebb a megerőltetés. Teljes nyugalom esetén. a munkakészülék három óra hosszant minden zavar és minden akadály nélkül funkcionál. A két munkapatron hatásának megszűnése, a lélegezés-vétel hirtelenül fokozódó nehézsége utján, illetőleg abban jelentkezik, hogy a belélegezésre kerülő gáz szénsavban való tartalma fokozódik. Ha a mentőmunkás ezen pil-

lanat beálltával még irrespirábilis vagyis nem élvezhető levegőben vagy gázban tartózkodnék, hamar segíthet baján, mert nem kell egyebet tennie mint, hogy a kerékfogantyut kihuzza, mire a középső-mentő-patron működésbe lépése folytán, a lélegezés ismét könnyű, a belélegezett gáz pedig ismét üdítő, friss és hűsítő hatású lesz. Mintán a visszavonulást biztosító, vagyis a középső, illetve a mentő patron, a használat közben felmelegedett két munkapatron között feküdt és így már elő van melegítve, a lélegező-zsák okszigén-tartalma azonkívül még nincs felhasználva; a várakozásra időt nem kell vesztegetni és a visszavonulás esetleg fútólépésben is megtörténhet. A visszavonulás ideje itt is éppen úgy, mint az önmentő készüléknél, sebes járás esetét számítva, $\frac{1}{2}$ órával, nyugalmat feltételezve $1\frac{1}{2}$ órával van megszabva. A mentő munkára rendelt készülék használata esetén tehát állandó nyugalom és mind a három patronnak teljes kihasználása mellett 4—5 órán keresztül lehet veszedelmes gázkeverékben tartózkodni. Mondottakból önként következik, hogy a munkakészüléknek tisztítása és újra készenlétbe helyezése szintén igen egyszerű dolog. A kengyel csavarának megoldása után a kimerült patronokat a készülékből kivesszük és ujakkal helyettesítjük. Miután a szűrő koronákat és az alsó keresztben menő csövet, a csaváros fedő levétele után fémdrót kefével jól letisztogattuk, a csutorát megmostuk és dezinficiáltuk, a szerkezetet a már ismert módon ismét összeállítjuk. A használatra kész munkakészüléknek teljes súlya 3.5 kg. A lélegező tömlők hosszúsága úgy van megszabva, hogy a fejnek mozgásszabadságát mi se korlátozza és a szájban tartott csutorán húzó vagy nyomó hatások ne érvényesüljenek.

A leírt és bemutatott, már egyszerűségénél fogva is igen ajánlható mentő-készülékeket, a hozzájuk tartozó minden felszereléssel, töltőpatronokkal, mentőpatronokkal, rapidokszigén fejlesztővel, orr-csiptetőkkal, stb. stb.-vel együtt a bécsi Neupert O. utóda cég szállítja (Wien. VIII. Ben-noplatz.)

A tartályos mentőkészülékekről, külön czim alatt, önálló cikksorozatban fogunk értekezni.

(Vége.)

Bányatüzek barnaszénbányákban.

(Polytatás a 440. oldalhoz.)

Aknákban, a hol központos szellőzés van bevezetve, a szénben álló aknát sok esetben a tűz veszedelme fenyegeti. Igen káros hatásuak lehetnek ilyenkor az aknák biztosító pilléreinek átszeldelései, különösen akkor, ha az átszeldelő vágatok az akna közvetlen szomszédságában

feküsznek. Helyes, ha a fekvet tömegében lemélyített aknákat lehetőleg azonnal falazott biztosításba állítják, az akna rakodóit boltozzák, az aknákhöz vezető vágatokat pedig falazattal biztosítják. Az aknának és a hozzátartozó rakodóknak, valamint a közvetlen szomszédos vágatok falazásainak kellő alapozásáról feltétlenül gondoskodni kell. Ha az aknák falazatán meleg helyeket észlelünk, mindenekelőtt a felhevülés okát kell kikutatni. Néha már a vakolatnak megújítása is elégségesnek bizonyul. Ha az akna falazatának felmelegedését a levegő keringésének rendellenességei okozzák, a felismert baj megszüntetéséről kell gondoskodni. Ha az akna falazata mögött szálban álló szén tüzet fogott, mindenekelőtt a tűz terjedelmét kell megállapítani, a mi leghelyesebben a falazatnak óvatos megfűrése után történik. A fűrészekon át azután, nyomás alatt álló vizet lehet a falazat mögé beszorítani, a mi a legtöbb esetben célhoz is fog vezetni a mennyeiben a tüzet el fogja oltani. Kiegészített részeket a falazat megnyitása, a parázs-tűzzel ellepett üreg locsolás után való lehűtése és habarcsba rakott tömör falazattal való kitöltése után lehet, terjedő veszedelmektől megvédeni. A falazat mögött keletkezett üregek megnyitása nagy óvatosságot követel; az elfojtás előrehaladásáról gázpróbák után kell meggyőződést szerezni. Ha a víznek a tűz fészkebe való beszorítása közben az akna falazatában repedések mutatkoznának, ezt a víz hatásának kell felróni és a befecskendezéssel fel kell hagyni. Ilyenkor a repedések gondos betömékelése után lehet csak a tűz terjedésének gátat vetni. Néha a tűz minden óvóintézkedés dacára is tovább terjed az akna falazata mögött, a mikor nem marad más hátra, mint hogy az akna rakodóit erős, falazott gátakkal levegőt át nem bocsátó módon elzárjuk, az aknát pedig földdel, homokkal és hamuval bedöntjük. Döntés előtt az akna falazatát több helyütt be kell szakítani. A bedöntött aknába vizet eresztünk. A víz-, a föld-, homok- és hamu-töltelék a falazat nyílásain át a fal mögé szorítja a tűz, az üregek teljes kitöltése folytán teljesen kiálszik. Némi idő elmúltával az újra nyitás munkája megindulhat és a bánya megakasztott miveletei újból megindulhatnak. A hol a fekvet tömege lecsapolás folytán vizét veszítve, repedékessé lett és ennek következtében tüzet fogott, az akna környékét állandóan permetezni vagyis áztatni kell.

Vágatokban a tüzet, a parászat fogott hasadékok kitakarítása, bevakolása, falazatba állítása és esetleg permetezése után lehet leküzdeni. Legtöbb esetben fecskendezéssel is célhoz lehet jutni. Hol a fecskendezéssel boldogulni nem lehet, ott a levegőt át nem bocsátó elgátolás fegyveréhez kell folyamodni. Erre a célra tüzgátakat kell emelni, a melyeknek szerkesztés- és építés-módját ismeretesnek tételvezhetjük fel.

A bányatüzek elfojtásának legsikeresebb módja, az öblögető berakás, mely helyesen vezetve és kellőképpen alkalmazva feltétlenül segít minden bajon.

Ha bányatüzekkel küzdő barnaszénbányákban mentő munkálatok vannak folyamatban, ezeket csak biztosító bányamécsek világítása mellett szabad végezni. (V. ö. Braunkohle. 1908. 48. sz.)

(Vége.)

Szemle a bányamívelés, kohászat és rokon szakok köréből.

Bányamívelés.

Szellőzés Amerika bányaműveiben. Az amerikai bányák levegőkeringési viszonyai egész általánosan igen kedvezőek, a mi a telepek nagyvastagsága, a műveletek aránylagosan csekély lehatolás-mélysége és a köztömegek viszonylagosan kedvező állandósága révén, egészen érthető dolog. Mivel a levegőáramlásoknak, a tágas vágatokon át való továbbvezetése, csak ritkán követel magasabb depreszsiókat, a csavaros ventilátorok sok esetben még teljesen kielégítő eredménnyel dolgoznak. A ventilátorok technikája terén, Amerika bányaműveiben nevezetesebb újításokat nem lehet találni. Leginkább a Guibal- és Capell-féle ventilátorokat használják. A levegőnek a bányákban való vezetése nagyrészt facsatornákban történik, melyek igen erős szerkezetűek s mert nehezek, oszlopokra vannak állítva, sokszor pedig a tömedékbe vannak beépítve. A permetezést nem használják oly általánosan, mint Németország poros szénbányáiban, a minek okát, főleg a költség kiméltésében kell keresni. Ujabbban permetező csillékkal kísérleteznek. Ezek a csillék szekrényalakúak; a szekrényre két hengeres és szélkazános szivattyu van szerelve, mely a kerékgöröndök egyike által mozgásban tartva, erős vizsugarat szorít a három csutorás permetezőbe. Állítják, hogy a fecskendező kocszi permetező sugara 45 m. távolságra elér; egy töltés pedig 2—3 km. vágathosszúság permetezésére elegendő. Sokan a hatással nincsenek megelégedve s azt vitatják, hogy a permetezés ezen módszerével, a szénport nem lehet tökéletesen átáztatni, illetőleg lekötöni. (Essener Glückauf. 1908. 10. sz.)

Megadott szabadalmak. 41655. I. sz. Freise Henrich tőkepénzes Bochumban. Eljárás és berendezés keletkező tűznek, vagy veszélyes gázok felgyülemkezésének jelzésére és a veszély elhárítására. XVIII/b. oszt. 1907. jun. 5. (Bp. K. 1908. 70. sz.)

Vaskohászat

A kupoló-kemence üzemének gyakorlatából. Mc. Quillan Amerika legnevesebb vasöntő szakembereihez intézett köriratára érkezett válaszok

összevonásából, a kupoló-kemence üzeme gyakorlatára vonatkozólag, a következő három elvi pontot állította fel:

1. Magas tüzelőanyag-réteg és magas szélnyomás, az olvadás zónájának emelkedését eredményezi, a fúvókák mellett és ezek alatt fekvő részek lehülnek és a kemence, esetleg befagyhat;

2. magas tüzelőanyag-réteg és alacsony szélnyomás, tüzelőanyagban való veszteséget okoz mivel ennek egy része, még a vasnak az olvadás zónájáig való leérkezése előtt, elég;

3. alacsony tüzelőanyag-réteg és magas szélnyomás a vasnak lehülését és nehézkes folyását okozzák. (*Dieckmann*. Ztbl. f. Eisenhüttenwesen. III. éf. 2. sz.)

A világ legnagyobb gyalulógépe az, melyet a Bement Niles Works gépgyár Filadelfiában, a Niles-Bement-Pond Co., Mackintosh, Hemphill & Co. számára Pittsburgban, legközelebb szállított. Szerkezete a gépnek, a gyaluló-gépek szokásos építés-modorában van tartva. Hogy a megdolgozásra kerülő nehéz tárgynak lehetőleg sok síkját lehessen egyszerre munkába venni, a két szupport akként van alakítva, hogy külön hajtószerkezetek közvetítésével keresztben és lefelé haladó gyaluló mozgást is végezhesenek. A gyaluló gép ágyzatának hosszúsága 18 m., szélessége 4 m. és hét részből van összeállítva. Az asztal maga két részből áll; rája két fogas rúd van szerelve, a melyek a főhajtószerkezetet képviselik. Az asztal leghosszabb járata: 9 m., a gyalulószerkezet járatának legnagyobb hosszúsága 24 m. Az asztal és a szintes szupport-vezeték alsó széle között mért legnagyobb távolság 3·7 m. Összes súlya a gépnek a 420 t-át meghaladja. Hajtására öt, összesen 200 PS erősségű motor szolgál. A főhajtásmotor 100 PS-el dolgozik. A motorok kapcsolása és az előretoló mozgás pneumatikus uton történik. A géphez külön motorral hajtott kompresszor tartozik. Az asztal metsző-sebessége változó és másodpercenként 70 és 130 mm. között van. A visszafelé való járat sebessége, másodpercenként 270 és 330 mm. között változik. (*The Iron Age*. 81. köt. 1. sz. — *Machinery*. 14. köt. 5. sz. — *Der Ingenieur*. 1908. 11. sz.)

Fémkohászat.

Antimonérczek hasznosítása Európában. Az antimonnak a gépiparban való fokozott hasznosítása és árának folytonos emelkedése, az érdeklődést újabban ismét ráterelte. Európában legtöbb antimont Olaszországban és Franciaországban termelnek. Mig régebben az antimonos érczetek jobbadán »Regulus«-ra dolgozták fel, addig újabban majdnem kizárólag festékgyártásra használják. Az antimon előállítására legalkalmasabb érczek a következő hat árucsoportba sorozhatók: 1. Aranyat tartalmazó érczek 40—70% antimonnal (szulfid alakjában) s értékesíthető

ezüsttartalommal. (Beszerzési források: Ausztrália, Franciaország Olaszország és Magyarország); 2. aranyat tartalmazó érczek, a melyekben az antimon 40%-on alul marad; 3. nemes fémeket nem tartalmazó érczek 40—70% antimonfém-tartalommal; 4. nemes fémeket nem tartalmazó érczek, melyekben az antimonban való tartalom azonban 40% alatt marad; 5. rezes-antimonos-czinkérczek, ólom- és ezüst-fémtartalommal és 6. ólomérczszinporok 40—60% ólom- és 3—10% antimon-tartalommal. A feldolgozás: 1. csurogtatással, 2. tégelyekben, 3. lángkemenczékben, 4. angol folyamat és 5. francia folyamat után történik. Az angol folyamathoz a felhevített, porrá aprózott antimonérczket, tölcser közvetítésével, kénvas- és vasból álló igen forró fürdőbe, jelentékeny magasságból úgy bocsátják, hogy a sugár a fürdőből kifreccsen, mi közben az érczszemcskék a fürdő egész tömegében egyenletesen széteszlanak, az ércz maga pedig bomlást szenved. A fürdő ekkor már salakból és vasszulfidból áll, a melyben még sok antimonszulfid van oldott állapotban jelen. A fémes antimon, fémekre szálva különválnak. A francia-folyamat lángkemenczében végbemenő elgőzítő-procresszusnak minősül. A termelt »Regulus« igen tiszta és »francia csillag« név alatt ismeretes a fémpiacokon. (Kedesdy. Der Ingenieur. 1908. 11. sz.)

Megadott szabadalmak. 41640. 1. sz. Thwaite Benjamin Howarth és Defries Wolf mérnökök Londonban. Eljárás és berendezés megolvasztott fémek kezelésére. XII/d. oszt. 1907. aug. 12. (Bp. K. 1908. 69. sz.)

Gépészet.

Megadott szabadalmak. 41652. 1. sz. William Jefferson Ellis ács-mester és építési vállalkozó Andrewsben. Tűzszekrényvel ellátott lángcsöves kazán. Ve/2. oszt. 1907. okt. 12. — 41659. 1. sz. Pescatore Theodor mérnök Lüttichben és Conturier Ede mérnök Glainban. Golyós csapágy. Ve/1. oszt. 1907. szept. 1. (Bp. K. 1908. 70. sz.) — 41668. 1. sz. Rancillaz Clauda Ennemond mérnök Colombesben. Csavarbiztosítás. Ve/1. oszt. 1907. máj. 7. — 41674. 1. sz. A. Borsig gyári czég Berlin m. Tegelben. Esőkalapács. XVI/d. oszt. 1907. szept. 21-én. Elsőbbsége 1905. febr. 13-tól kezdődik. (Bp. K. 1908. 71. sz.)

Építészet.

Mázoló eljárással előállított fémbevonatok. Vas-szerkezeteknek és ezek alkotórészeinek, a rozsdásodás ellen való megvédése czéljából, a különböző czélok szerint módosuló bevonatokkal látjuk el azokat; használatosak olajfesték- és fémbevonatok. A fémbevonatok alapanyaga cink vagy cinn szokott lenni. Az olajfestékekkel való bevonatnak igen sok hibája van; a festék könnyen lepattogzik és még gyengébb kémiai beha-

tások alatt is sokat szenved. Előnyösebbek a cink-, különösen jók a cinn-fém-bevonatok, melyeknek azonban az a hibájuk, hogy költségesek mert külön a czélnak megfelelő telepeket és berendezéseket követelnek és körülményesek, mert a bevonatot nem lehet a vasszerkezet beépítésének helyén applikálni. Eydam P. mérnök Berlinben oly eljárást eszelt ki, melynek segítségével a rozsdásodás ellen megvédésre kerülő vastárgyakat, czinzből, cinn-czinkből s cinn-czink-ólomból készült bevonattal, rámozolás- és ráömlesztéssel lehet ellátni úgy, hogy a rozsd ellen védő bevonat minden követelést kielégítsen, tehát egyenletesen összefüggő és feltétlenül tapadó oly burkoló felületet képezzen, a mely a legkülönbözőbb igénybevételeket is kibírja. A bevonásra kerülő tárgyak mindenkéltől tiszta fémes felülettel kell, hogy bírjanak, a mit gondos lesurolással és ezt követő beható maratással lehet elérni. A fémes vasfelület fémporanyaggal éppen oly módon kell bemázolni, mintha a tárgynak bronzfestékkel való befestése képezné a munka feladatát. A felhordott fémport, lánggal, vagy kemenczében való tüzesítés után, a vastárgyra, erre, könnyen rá lehet ömlesztetni. Az anyag, izzítás közben, még részsütösen fekvő sikokról, vagy ferdén álló tárgyokról sem csepeg le. Az olvadás mindenütt egyenletes. Vizzel való mosás és lesurolás és esetleg megismételt mázolás és ráolvasztás után oly bevonatot lehet előállítani, a mely a fürdőben képezett védőbevonattól miben sem különbözik. A bevonásra kerülő vastárgyak méretei nem zavarják az eljárás alkalmazhatóságát. Az anyag egy kilogrammja 20 m² terület bevonására elegendő. Javításokat könnyen és biztosan lehet végezni. Még csavarmeneteknek ily bevonattal való megvédése sem okoz nehézséget. Likacsossága szempontjából az egyszerű bevonat, a fehér bádóg porozításának meglel; a beczinnezés egyszeri vagy kétszeri megismétlése nem sokat változtat a dolgon. A czinnek czinkkel és ólommal való ötvözetei is könnyen felhordhatók a vastárgyakra. Az összetétel lehető nagy változatosága, minden követelést kielégítő bevonatnak az előállítását megengedi. A fémanyagot a »Metallanstrich-Syndikat«, Berlin, W. szállítja. (Journ. f. Gasb. u. Wasservers. 1908. 7. sz. — Braunkohle. VI. éf. 50. sz.)

Megadott szabadalmak. 41643. l. sz. Adolf Bleichert & Co. cég Leipzig-Gohlisban. Kétfüggős kocsisodronykötél-, illetve függővasutakhoz. V.g./1. oszt. 1907. máj. 31. (Bp. K. 1908. 69. sz.)

Közgazdaság.

Japán bányaipara. Japánban 1901. évben 8945939 t., 1902-ben 9701682 t., 1903. évben 10088845 t., 1904-ben 10723796 t. és 1905. évben 11542041 t. szenet termeltek. Japán legjelentékenyebb szénterületei: Chiku-ho, Ishikari, Miike és Takashima. (Zbl. f. Eisenhüttenwesen. III. éf. 2. sz.)

Hirek.

(A hazai bányászat és kohászat köréből.)

Uj gyár Salgótarjánban.

Francia pénzemberek Salgótarjánban lánccz- és zománcczedénygyárat fognak létesíteni. A tárgyalások megindultak s az öszre a gyártelep, valószínűleg már üzemben lesz. (St. L. 1908. 12. sz.)

Kővárvidéki Kőszénbánya Részvénytársaság czég alatt új vállalat alakult a minap a Középponti Kereskedelmi és Iparbank r.-t. gyűléstermében 600.000 korona alaptökével, mely a Szatmármegyében Kővárvidéken fekvő elsőrendű barnaszéntelepek kiaknázását tűzte maga elé czélul. A részvénytársaság az általa megszerzett 2000 kat. hold saját szénterületén kívül még 15.000 hold kibányászására az elővételi jogot is biztosította magának igen előnyös föltételek mellett. A megszerzett területek Nagy-Somkut vasutállomás közelében fekszenek s a $1\frac{1}{2}$ —3 méter vastagságu szénréteg 5300 kalóriájú szenet tartalmaz. Az új részvénytársaság elnöke Laehne Hugó orsz. képviselő, al-elnöke Beck Dénes bankigazgató lett. Az igazgatóság többi tagjai: Pétery Ferencz dr., Blaske László, Sebestyén Arthur, Teleky Jenő gróf, Körös Mihály, Lindner Jenő és Péchy Péter nagysomkuti főszolgabíró. A felügyelőbizottságban van: Pallós Zsigmond, Sternthal Lajos és

Körös Albert. A közgyűlés után tartott igazgatósági ülés Sebestyén Arthurt, a vállalat vezérigazgatójává választotta. A vállalat azonnal megkezdte működését. (Bp. H. 1908. 72. sz.)

A bányahatóságok intézkedéseinek köréből.

Miután a „**Mátyásgründel Cornelia**” czégű bányatársulatnak Gömör-Kishont vármegye rozsnyói járás Dobsina város határában »**Mátyásgründel**» nevű vidéken 1880. évi december hó 4-én 1086. sz. a. adományozott és a rimaszombati kir. törvényszék bányatelekkönyvének II. kötet 28. lapján nyilvántartott »**Cornelia**» védnevű bányatelek és a dobsinai **Bonaventura** czégű bányatársaság tulajdonát képező s Gömör-Kishont vármegyében, Dobsina város határában a Steinsseifen nevű vidéken fekvő, 1801. évi aug. hó 29-én 123|301. sz. a. adományozott és a bányatelekkönyv rozsnyói III. köt. 11. lapján nyilvántartott egy felsőmagyarországi hossz mértékből álló **Bonaventura** védnevű bányák évek sora óta üzemben kívüli állapotban vannak, a bányatársulati könyvben felsorolt összes részvényesek, illetve a bányatársaságnak összes részes-társai, valamint netaláni jogutódjaik a *1136. 353|1908., vonatkozással az *1137. 354|1908. számok alatt Rózsnyón 1908. évi márczius hó 9-én kelt bányabiztosági hirdetésekkel felhivatnak, hogy jelenhirdetménynek a »**Budapesti Közlöny**» hivatalos értesítőjében (1908. márcz. 20. Bp. K. 1908. évi 67. sz.) történt harmadszori közzétételtől számított 90 napon belül nevezett bányákat a bányatörvény 170., 171. és 174. §-ainak megfelelőleg üzembe helyezték, az üzembe helyezésről jelentést tegyenek, vagy pedig megokolt beadványukkal a bányatörvény 182. §-a értelmében üzemszünetelési engedélyért folyamodjanak, mert különben a bányajogositvány elvonása határozatilag ki fog mondatni.

A zalatnai m. kir. bányakapitányság a »Kuretyi Szt. Péter« czégü bányatársulat részvényeseivel megtartandó rendes tárggyülést hirdet *1908. 9890. sz. a. 1908. márcz. hó 18-iki kelettel. Ezen közgyűlés a bányahatóság közbejöttje nélkül Lupény-ben, Wach Mátyás társulati igazgató lakásán, f. é. április hó 27-én délelőtt 9 órájára van kitűzve. Tárgysorozat: beszámoló és üzemi jelentéstétel, a további üzembentartás mikéntje és egyéb üzemi viszonyok feletti határozás, a bányamű esetleges opcióba bocsátásának, illetőleg eladása feltételeinek megállapítása, indítványok. (Bp. K. 1908. 71. sz.)

(A külföld bányászatának és kohászatának köréből.)

Habets Alfréd a lüttichi egyetem technikai fakultásán a bányászat tanára, a Revue Universelle des Mines szerkesztője és kiadója, legközelebb meghalt. (Term. Tud. Közl. 1908. márcz. füzet.)

Bányamunkás-bérek Poroszországban. Hivatalos statisztikai összeállítások szerint az 1907. év folyamán, Felső-Sziléziában, a köszénbányamunkások bérkeresete 94,68 millió Mark, Alsó-Sziléziában 25,53 millió Mark, a Dortmund és Hamm banyakerületekben együtt 459,43 millió Mark, Saarbrücken kincstári bányaműveiben 57,95 millió Mark és az Aachen kerületben 27,53 millió Mark volt. A barnaszénbányászat bányamunkásainak bányabérkeresete 52,07 millió Markkal, a sóbányászat bányabérkifizetése 17,32 millió Markkal és az érczbányászok bérkeresete 53,89 millió Markkal van kimutatva úgy, hogy Poroszország összes főbanyakerületeiben 1907. évben 788,4 millió Markot (1906. évben 669,42) fizettek ki bányamunkás-bérekben. (D. Bwks. Ztg. 1908. 66. sz.)

Dalmáciában mint a Zeitschrift für praktische Geologie f. évi februári száma írja, a legkülönbözőbb hasznosítható ásványelőfordulást állapítottak meg. Van Dalmáciában: szén, vaskő, mangánércz, galenit, ezüstércz, rézkovacs, cinnober,

antimon, aszfalt, petróleum és beaukszit, mindezen előfordulások azonban sajnos igen jelentéktelenek és a közelebbi vizsgálat mindössze csakis egy szén-, egy aszfalt- és egy cinnober-előfordulásnak vájásra érdemes voltát állapította meg.

Balesetek.

(A külföldön.)

Berlini táviratok híradása szerint a voeltker Gluckauf-táró oldalait sívó homok tömegek áttörvén, hét embert, köztük négy munkást, két üzembelfelügyelőt és egy gyakornokot eltemettek. A viz a bányában emelkedőben van úgy, hogy a holttesteknek kimentéséről le kellett mondani. (Az U. 1908. 74. sz.)

Irodalom.

„A stabilgőzgépek gyakorlati tankönyve“ czim alatt *Naszályi József* okl. gépészmérnök m. kir. iparfelügyelő tollából *Székesfehérvárott* igen praktikus gyakorlati kézikönyv jelent meg legközelebb, a melynek a kazánfűtők, gőzgépkezelők, és üzembavezetők igen jó hasznát vehetik. A mű ára 5 K; terjedelme 181 oldal; a szöveg megértését 149 rajz könnyíti meg. Gépészet iránt érdeklődő olvasóközönségünk figyelmét ezennel felhívjuk a jeles kis munkára, mely szerzőnél, utalványon, megrendelhető.

A Magyar Bányászati Közigazgatás Tankönyve. (Bányászati adminisztráció) czim alatt *Dr. Bartha Béla* a m. kir.

bányászati és erdészeti főiskola nyilv. rendes jogtanára, képesített egyetemi magántanár tollából *Joerges A. özv. és fia* kiadásában, Selmezbányán, a napokban megjelent munkáját már jeleztük. A jeles munka hézagot pótol és minden képzett magyar bányász és kohász asztalán helyet követel magának. Ára 5 K, terjedelme 190 old. Tartalma a következő fejezetekre oszlik: **Első rész. Bevezetés.** **Második rész. A bányászati közigazgatás szervezete.** **Harmadik rész. Az általmi, különösen a bányászati általmiszolgálat pragmatikája.** **Első fejezet: A bányászati államszolgálat jogforrásai.** **Második fejezet: Az általmi, közelebről a bányászati államszolgálatban való alkalmaztatás általmános és általmnös kellékei és az alkalmaztatás módja.** **Harmadik fejezet: A bányászati államszolgálatban alkalmazottak köteleességei és jogai.** **Negyedik fejezet: A fegyelmi eljárásról.** **Negyedik rész. A bányászati államszolgálat egyes ágazatainak általmn szabályai.** **Első fejezet: Bányaignazgatóságok, főbányahivatalok. Fémjelzés. Pénzverés. Fémbeváltás.** **Második fejezet: A magy. kir. államvasgyarak utasításai.** **Harmadik fejezet: Utasítás a m. kir. sóhivatalok számára.** **Negyedik fejezet: A m. kir. bányahatóságnk szolgálatából. Függelék.**

Állast-közvetítés.

Pályázatok.

Magánvállalatok részéről.

Áltiszti állásokra:

Elökölö bányatársulat **szakképzett főaknászt** keres, a ki a magyar, román és esetleg a német nyelvben is járatos. Ajánlatok »Jó Szerencsét« jelige alatt a szerkesztőséghhez küldendők. 4—5

Kinevezések.

A kincstárnál. Tiszti állásokra.

A pénzügyminiszterium vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök az általmi szénbányászathoz **Schmidt Lajos** magán bányamérnököt főmérnökké, **Lesko Béla** és **Kocsis János** főiskolai tanársegédeket segédmérnökökké nevezte ki. (Bp. K. 1908. 67. sz.)

Szerkesztőség postája.

Többeknek. Türelem! A 27. számból látni fogják t. olvasóink, hogy méltányos kívánságaikat minden tőlünk telhető módon teljesíteni iparkodunk. Első sorban nézetképekre és szövegrajzokra nagy súlyt fogunk fektetni; oda fogunk törekedni, hogy tárczarovatunk érdekes olvasmányokat hozzon; a lap tartalmának változatosságát és a

változatosság fejlesztését első rendű kötelességünknek tartjuk. Annak is módját fogjuk találni, hogy a szaktársak egymás hol-tétéről tudomást szerezzenek.

Kiadóhivatal postája.

(Előfizetések nyugtatója.)

1907—8. okt-márcz. hóra fizetett: Mrász G.; **dec-febr. hóra:** Cservenka R.; **1908. jan-márcz. hóra:** Kivir R., Petruska S., Schandl A., Schmidt K., Süss J., **február hóra:** Kovács L., Pokorny A., Strömpel L.; **febr-márczius hóra:** Bohánszky V., Dvorzsák J., Holló J., Pap G., Petyko J., Rákóczy János, Szorschag A., Schön M., Wlachovszky J.; **márczius hónapra:** Chovanetz O., Csontos J., Ebergényi L., Fikker Z., Gömörly S., Jobbágy J.; Kozmann J., Krassai V., Krivanek N., Lehr A., Meister Gy., Rákóczi Ö., Roszprim F., Rückschloss J., Schnir J., Vuzdugán J.; **febr-ápril. hóra:** Bittner J., Simon A. R.; **márcz-ápril. hóra:** Majer J., Sztraka E.; **ápril. hóra:** Angyal R.; **ápril-jun. hóra:** Matheisel G.; **jan-jun. hóra:** Reményi J.; **febr-jul. hóra:** Angyal F.; **1907—8. okt-jun. hóra:** Pap J.

Tudomásul.

A cikkeket díjazzuk. A rendes írói díj, soronként 6 fillér. Az írói díjakat negyedévenként fizetjük, kivánatra azonban megjelenés után azonnal is kiutalványozzuk. — **Kéziratokat vissza nem adunk.** — **Húsz, éves előfizető gyűjtőjének 1908. év április hó hatodikától kezdődőleg, ingyen példányt adunk.**

○ ○ ○ ○ ○
Lap zárása: 1908. márcz. 26. d. u. 5 óra.

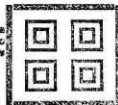
TARTALOMJEGYZÉK.

Bevezető. — **Tudomány-Gyakorlat:** Mentőkészülékek a bányászatban. — Bányatüzek barnaszénbányákban. — **Szemle a bányamívelés, kohászat és rokon szakok köréből:** *Bányamívelés.* — *Fémkohászat.* — *Gépezet.* — *Építészet.* — *Közgazdaság.* — **Hirek.** — **Balesetek.** — **Irodalom.** — **Állást-közvetítés.** — *A kiadóhivatal postája.*

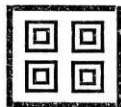
Kiadótulajdonos: LITSCHAUER LAJOS

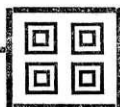
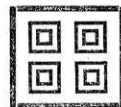

BEKÖTÉSI TÁBLÁK a JÓ SZERENCSÉT

I. évfolyamának
első kötetéhez.

Csinos, izléses és
tartós kivitelben!

Ára 80 fillér.

Vidékre 90 fillér
beküldése ellenében

bérmentve!

Kapható:

GROHMANN GYULA

könyv- és papírkereskedésében

Selmeczbanján.

